

UCHWAŁA NR XVIII/159/2016
RADY POWIATU GLIWICKIEGO
z dnia 22 czerwca 2016 r.

w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 814), art. 6 ust.3 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 1390)

Rada Powiatu Gliwickiego uchwala, co następuje:

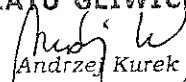
§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 o treści określonej w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gliwickiego.

§ 3. Traci moc uchwała nr XXXVII/236/2013 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Działań Profilaktycznych w Powiecie Gliwickim na lata 2013-2018”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY RADY
POWIATU GLIWICKIEGO**

Andrzej Kurek

Załącznik

do Uchwały Nr XVIII/159/2016

Rady Powiatu Gliwickiego

z dnia 22 czerwca 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE GLIWICKIM
NA LATA 2016-2022**

Gliwice 2016 r.

Spis treści

I. Wstęp	1
Charakterystyka zjawiska przemocy.....	2
1. Definicja przemocy w rodzinie.....	2
2. Cechy charakterystyczne przemocy.....	2
3. Rodzaje i skutki przemocy.....	3
4. Cykl przemocy w rodzinie.....	4
5. Prawa osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.....	6
II. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych.....	6
III. Realizacja zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	8
IV. Skala zjawiska przemocy w rodzinie	9
1. Poziom ogólnopolski.....	9
2. Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci	10
3. Przemoc domowa w Powiecie Gliwickim	12
V. Cele programu	26
VI. Obszary i adresaci podejmowanych działań	32
VII. Przewidywane efekty realizacji programu.....	33
VIII. Realizatorzy	34
IX. Monitorowanie	35
X. Zakończenie	36
XI. Bibliografia.....	36

I. WSTĘP

Potrzeba opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 wynika z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z dnia 24 sierpnia 2015 r., poz. 1390) . Głównym celem programu jest realizacja zadań powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy na każdym etapie ich powrotu do równowagi psychicznej, jak również praca z osobami stosującymi przemoc nad zmianą ich zachowań.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudnym procesem, ze względu na wiele czynników, zarówno kulturowych, jak i społecznych, które często nie pozwalają na ujawnienie informacji o trudnej sytuacji danej rodziny na zewnątrz. Doświadczanie przemocy od osób bliskich wywołuje wiele psychologicznych mechanizmów, które sprawiają, że osoby doznające przemocy często usprawiedliwiają osoby stosujące przemoc, szukają winy w sobie, rodzinie i bardzo często staje się to problemem tzw. czterech ścian, a proces doświadczania przemocy jest długotrwały i nieujawniany często przez wiele lat.

Poszczególne elementy programu zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszy kontakt ze środowiskiem lokalnym, a szczególnie z rodzinami i osobami doświadczającymi przemocy.

Ważną intencją programu jest również dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy, z jednoczesnym posiadaniem oferty działań, adresowanych do osób stosujących przemoc.

Przemoc w rodzinie jest problemem niedeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym, materialnym – dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Szczególnie krzywdzenie dzieci stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach szerokiej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zjawisko przemocy w rodzinie, dotykające społeczność lokalną, jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in.: placówek opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych.

Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzą do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej.

Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Program zakłada dotarcie do szerokich środowisk lokalnych z terenu powiatu poprzez trzy najważniejsze działania:

Działania w **obszarze interwencyjnym** obejmujące wszelkie działania bezpośrednio podjęte wobec osób doświadczających przemocy, w tym dzieci.

Działania w **obszarze terapeutycznym** czyli wszelkiego rodzaju zadania przeciwdziałające poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doświadczających przemocy oraz zadania związane z realizacją działań wspierających i korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania w **obszarze profilaktycznym**, mające na celu uwrażliwienie mieszkańców na występujące zjawisko przemocy w rodzinie.

Charakterystyka zjawiska przemocy.

1. Definicja przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z dnia 24 sierpnia 2015 r., poz. 1390), **przemoc w rodzinie** – „to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

2. Cechy charakterystyczne przemocy.

Z powyższej definicji wynikają następujące **cechy charakterystyczne przemocy**:

- 2.1 jest **intencjonalna**, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby pokrzywdzonej;
- 2.2 **siły są nierównomierne** – osoba stosująca przemoc jest silniejsza od osoby poszkodowanej. Przewaga ta może odnosić się do dominacji fizycznej i/lub wszelkiej innej np. psychologicznej, ekonomicznej.
- 2.3 **działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej** – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły (fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, itp.), narusza podstawowe prawa osoby pokrzywdzonej (np.: prawo do nietykalności fizycznej, szacunku, godności);
- 2.4 **powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby poszkodowanej, szkody mogą być wymierne lub niewymierne, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

3. Rodzaje i skutki przemocy.

Wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy:

3.1 **Przemoc fizyczna** – to wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby bez jej przyzwolenia przy użyciu siły fizycznej;

Skutki: bezpośrednie uszkodzenie ciała – urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, pośrednie skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.

3.2 **Przemoc psychiczna** – to wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby bez jej przyzwolenia przy użyciu środków komunikacji interpersonalnej, sprawowanie przez osobę stosującą przemoc psychiczną kontroli nad osobą pokrzywdzoną;

Skutki: zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy,

stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

3.3 **Przemoc seksualna** – obejmuje wymuszone działania seksualne,

Skutki: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/ uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy, zaburzona orientacja i tożsamość seksualna, itp.

3.4 **Przemoc finansowa (ekonomiczna)** – polega na uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych,

Skutki: całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej wartości i godności, znalezienie się bez środków do życia.

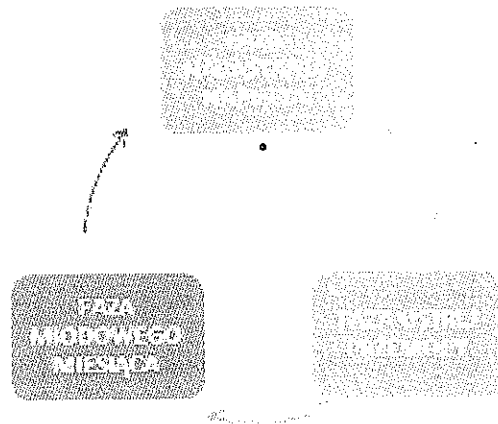
3.5 **Przemoc polegająca na zaniedbaniu** -- niezapewnianie lub uniemożliwianie zaspokajania potrzeb danej osoby, w szczególności wobec dzieci.

Skutki: poczucie winy i krzywdy, poczucie wstydu, inności od otoczenia, choroby, pasożyty, znaczna utrata wagi, bierność, apatia, niskie poczucie własnej wartości, drażliwość, problemy w nawiązywaniu relacji z innymi, nieumiejętność zadbania o zaspokojenie potrzeb innych osób bliskich.

W toku badań dotyczących przemocy domowej zauważono, że przemoc przebiega według pewnego schematu nazywanego cyklem przemocy w rodzinie.

4. Cykl przemocy w rodzinie.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- 4.1 **faza narastania napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- 4.2 **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- 4.3 **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia.

Przemoc może mieć miejsce we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego. Pamiętać również należy, iż zgodnie z prawem przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Świadectwem przemocy są nie tylko widoczne na ciele urazy. Przemoc psychiczna czy ekonomiczna nie pozostawia widocznych śladów. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji. Pozostawanie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc.

5. Prawa osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Należy pamiętać, że punktem wyjścia do pracy z osobami doznającymi przemocy jest przyjęcie założenia, że nic nie usprawiedliwia przemocy i nie zdejmuje odpowiedzialności z osoby, która krzywdzi.

Wszelkie działania podejmowane na rzecz osób pokrzywdzonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, w celu maksymalizacji ich skuteczności winny opierać się na zasadzie interdyscyplinarności. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w każdej gminie powołano zespoły interdyscyplinarne składające się z przedstawicieli właściwych instytucji i organów. Taka formuła pozwala na objęcie osób dotkniętych przemocą kompleksową, różnorodną i zindywidualizowaną pomocą.

Pomoc kierowana do osób uwikłanych w przemoc hołduje zasadom, że każdy człowiek, w tym także dziecko:

- 5.1 Ma prawo żyć w domu wolnym od przemocy.
- 5.2 Ma prawo czuć się bezpiecznie w swoim domu.
- 5.3 Ma prawo do szacunku i godnego traktowania.
- 5.4 Ma prawo do swobodnego wyrażania swojego zdania.
- 5.5 Ma prawo współuczestniczyć w podejmowaniu decyzji odnośnie spraw związanych ze swoją rodziną, domem, dziećmi, wydatkami. Potrzeby, sprawy każdego człowieka, są jednakowo ważne.
- 5.6 Ma prawo szukać profesjonalnej pomocy w sytuacji, gdy jest niezadowolony lub zaniepokojony tym co się dzieje w jego domu.
- 5.7 Ma prawo do swobodnego kontaktowania się z bliskimi, rodziną, przyjaciółmi.
- 5.8 Ma prawo popełniać błędy.
- 5.9 MA PRAWO SZUKAĆ POMOCY, GDY JEGO PRAWA SĄ ŁAMANE !**

II. PRZEMOC W RODZINIE W DOKUMENTACH PRAWNYCH

1. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 swe uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z dnia 24 sierpnia 2015 r., poz. 1390) oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2. Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- 2.1 Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz.U. z 2015, poz. 2082),
- 2.2 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88 poz. 553 z późn. zm.),
- 2.3 Ustawa z dnia 6 lutego 2015 r. o Ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 398).
- 2.4 Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.),
- 2.5 Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 487).
- 2.6 Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2016, poz. 575)

3. Program powiązany jest także z poniższymi dokumentami:

- 3.1 Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 2014 r.
- 3.2 Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1359/351/IV/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.
- 3.3 Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 – 2020 przyjęty Uchwałą nr II/47/4/2006 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24.04.2006 r.
- 3.4 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego na lata 2007-2020 przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Gliwickiego Nr XIV/113/2007 z dnia 25 listopada 2007 r.
- 3.5 Strategia Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005-2020 przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Gliwickiego XXIX/201/2008 z dnia 27 listopada 2008 r.

III. REALIZACJA ZADAŃ POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

1. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1.1 Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- 1.2 Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- 1.3 Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- 1.4 Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

2. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 2.1 Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- 2.2 Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 3.1 Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony osób doznających przemocy w rodzinie.
- 3.2 Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu

opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

3.3 Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

3.4 Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

IV. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Poziom ogólnopolski.

Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym trudno się rozmawia a jeszcze trudniej go badać. Mimo wielu kampanii oddziaływujących na świadomość społeczeństwa, debat i dyskusji poświęconych zjawisku przemocy, przemoc domowa nadal często traktowana jest jako sprawa wstydliva, skrywana w czterech ścianach domu.

Najczęściej spotykane badania dotyczą konfliktów czy zachowań przemocowych występujących w najbliższym otoczeniu. Z danych zgromadzonych w Raporcie Częstkowym „Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców” (www.mpips.gov.pl) przeprowadzonego na przełomie lipca i sierpnia 2014 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=3000), wynika, iż:

- W roku 2014, 24,7% respondentów deklaroowało, że w ciągu swojego życia osobiście doświadczyło co najmniej jednej z 4 form przemocy. Większość z nich doświadczyła jednej formy przemocy (64%), znacznie mniej badanych było ofiarą dwóch form przemocy (28,2%). Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni przyznawały się do doświadczenia przemocy (odpowiednio 26,8% i 22,3%).
- Respondenci najczęściej deklarowali doświadczenie przemocy psychicznej (17,3%). Istotnie rzadziej wskazywali na przemoc fizyczną (15,8%). Przemoc seksualna i ekonomiczna pojawiały się sporadycznie (odpowiednio 1,5%, 4,3%).
- Do stosowania przemocy przyznało się 9,3% badanych. Badani najczęściej deklarowali bycie sprawcą przemocy psychicznej.
- Tylko 7,2% respondentów przyznało, że było zarówno ofiarą jak i sprawcą któregoś z rodzajów przemocy.

- Z relacji ofiar i sprawców wynika, że aktów przemocy najczęściej dopuszczały się osoby z najbliższej rodziny. W obu grupach respondentów ponad połowa (odpowiednio 51,4% i 51,1%) wskazała na przemoc w stosunku do męża/zony bądź partnera/partnerki. Na drugim miejscu sprawcami przemocy byli rodzice (częściej ojcowie niż matki) – 28,8% deklaracji ofiar i 25,4% sprawców.
- W przypadku przemocy psychicznej i fizycznej, najczęściej przywoływaną przez ofiary okolicznością, która mogła mieć wpływ na zachowanie sprawcy był alkohol. W odniesieniu do przemocy seksualnej i ekonomicznej, ofiary równie często wskazywały na alkohol, jak i na brak szczególnych okoliczności mogących mieć wpływ na zachowanie sprawcy. Z kolei sami sprawcy przemocy psychicznej i fizycznej najczęściej deklarowali, że na ich zachowanie nie miało wpływu nic szczególnego, na drugim miejscu zaś także wskazywali na alkohol.
- Niemal co piąta osoba twierdzi, że o przemocy można mówić tylko wtedy, gdy na ciele ofiary widać wyraźne ślady np. siniaki. Co czwarta osoba twierdzi, że wyzwiska i obrażanie partnera to normalna rzecz podczas małżeńskich sporów.
- Wyniki dotyczące najczęstszych rodzajów przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych różnią się od wyników dotyczących przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn. Podobnie jak w tamtych przypadkach badani najczęściej wskazywali na przemoc psychiczną (15%) ale w odróżnieniu od przemocy wobec kobiet i mężczyzn, w przypadku osób starszych i niepełnosprawnych równie często (13,4%) stosowana jest przemoc ekonomiczna. O przemocy fizycznej mówiło 10% badanych, zaś przemoc seksualna, podobnie jak w przypadku przemocy wobec dorosłych kobiet i mężczyzn oraz dzieci pojawia się sporadycznie (2,1%).

2. Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci.

Prezentowane poniżej wyniki badania zostały ogłoszone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w Raporcie „Diagnoza Zjawiska przemocy i możliwości uzyskania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy w percepcji dzieci i młodzieży”. Badanie zostało przeprowadzone na przełomie września i października 2014 roku. Całościowy raport badania dostępny jest na stronie www.mpips.gov.pl. Uczestnikami badania były dzieci w wieku 11 -17 lat. Badania przeprowadzone zostały na reprezentatywnej próbie losowej (N=1210).

Z badań wynika, iż:

- Przemocy w rodzinie może doświadczać około 6% dzieci i młodzieży.
- Około 37% badanych dzieci i młodzieży szacuje, że ich rówieśnicy mogą doświadczać różnych przejawów przemocy w rodzinie.
- Uczniowie, których odpowiedzi wskazują na możliwość doświadczenia przemocy w rodzinie, najczęściej doświadczyli przejawów przemocy fizycznej (31%), a następnie zaniedbania (19%) i przemocy psychicznej (11%). Najrzadziej wskazywano na doświadczenie przemocy seksualnej (4%).
- Dziewczynki istotnie częściej niż chłopcy doświadczały przemocy fizycznej (35% - dziewczynki; 27% - chłopcy) i zaniedbywania (22% - dziewczynki; 17% - chłopcy).
- Dzieci i młodzież z dużych i średnich miast istotnie częściej wskazywały na doświadczanie przejawów przemocy fizycznej (42% i 40%) niż respondenci mieszkający na wsi (25%). Doświadczenie przejawów zaniedbywania istotnie częściej deklarowali uczniowie z dużych miast (30%) niż z małych miast (15%) i wsi (15%). Zaniedbywania częściej doświadczali badani zamieszkujący w średnim mieście (26%) niż na wsi (15%). W przypadku przemocy psychicznej, odsetek dzieci i młodzieży doświadczających okazał się istotnie wyższy wśród uczniów ze średnich miast (16%) niż ze wsi (9%). Doświadczenie przemocy psychicznej częściej deklarowały także dzieci mieszkające w średnim mieście (16%) w stosunku do tych, które mieszkają w małym mieście (7%). W przypadku przemocy seksualnej, częściej na jej doświadczenie wskazywały dzieci i młodzież ze średnich miast (6%) niż ze wsi (2%).
- Badanie ujawniło zależność typu doświadczanej przemocy od sytuacji materialnej rodziny. Przemocy fizycznej oraz zaniedbania częściej doświadczaly dzieci deklarujące, że sytuacja materialna ich rodzin jest gorsza niż większości ich rówieśników (56% - przemoc fizyczna; 42% - zaniedbanie) w porównaniu do dzieci i młodzieży wskazujących, że sytuacja materialna ich rodziny jest taka sama (29% - przemoc fizyczna; 17% - zaniedbanie) lub lepsza niż większości ich rówieśników (30% - przemoc fizyczna; 22% - zaniedbanie).
- Średnio 30% uczniów doświadczających przemocy w rodzinie oceniła, że przynajmniej jedno z rodziców/opiekunów prawnych nadużywa alkoholu, podczas gdy przeciwnego zdania było średnio 15% badanych.

- Przemocy fizycznej i psychicznej częściej doświadczają dzieci i młodzież, których rodzice nadużywają alkoholu (przemoc fizyczna 47%, przemoc psychiczna 28%) niż dzieci i młodzież, których rodzice/opiekunowie prawni nie nadużywają alkoholu (przemoc fizyczna 29%, przemoc psychiczna 9%).
- Faktyczna skala zjawiska przemocy w rodzinie w stosunku do dzieci i młodzieży może być niedoszacowana, a ponadto warto zwrócić uwagę na fakt, że dzieci i młodzież – ofiary przemocy mogą być „multiofiarą”, co oznacza, że doświadczyły kilku form przemocy.

Postrzeganie przemocy domowej, jako zjawiska patologicznego, marginesowego, dotyczącego jedynie niewielkich i specyficznych grup społecznych, stanowi jedno z podstawowych źródeł trudności w jej zwalczaniu. Praktyka i teoria wskazują jednak, że przemoc domowa przybiera szereg różnorodnych postaci, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w jej definicjach formułowanych w naukach psychologicznych i socjologicznych, jak i przepisach prawnych.

3. Przemoc domowa w Powiecie Gliwickim.

Z powodu wystąpienia przemocy wobec dzieci, w latach 2011 - 2015 w Powiecie Gliwickim zostało zabezpieczonych interwencyjnie 50 dzieci.

Procedury, w przypadku wystąpienia przemocy wobec dzieci, określają sposób zabezpieczenia dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej, co pozostaje w zgodzie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575).

W zakresie rodzinnej pieczy zastępczej, powołane do tego są w szczególności zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

W latach 2011 – 2015 Powiat Gliwicki współpracował z 3 rodzinami zastępczymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego, które realizują powyższe zadanie. Od 2016 roku współpraca odbywa się z dwoma takimi rodzinami.

Tabela nr 1. Dane dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie wśród beneficjentów ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Gliwickiego w latach 2011-2015, stan na dzień 31.XII każdego roku.

		2011	2012	2013	2014	2015	ogółem
liczba interwencji domowych dotyczących przemocy:		237	224	182	214	294	1 151
w tym:	liczba interwencji w mieście	189	166	139	191	240	925
	liczba interwencji na wsi	48	58	43	23	54	226
liczba osób pokrzywdzonych (ofiar) ogółem:		375	503	379	272	273	1 802
w tym:	liczba kobiet w mieście	150	161	145	85	115	656
	liczba kobiet na wsi	17	52	37	51	49	206
	liczba mężczyzn w mieście	32	5	6	14	10	67
	liczba mężczyzn na wsi	1	7	3	5	10	26
	liczba dzieci poniżej 15 roku życia w mieście	156	252	162	93	51	714
	liczba dzieci poniżej 15 roku życia na wsi	19	26	26	24	38	133

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza danych z tabeli nr 1 uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Gliwickiego wskazuje na wahania w zakresie domowych interwencji związanych z przemocą w latach 2011-2015. Na przestrzeni lat 2011-2012 liczba interwencji domowych utrzymuje się na względnie stałym poziomie (237, 224), w 2013 roku liczba interwencji domowych nieznacznie spadła (182). W 2014 roku liczba interwencji w rodzinie w sprawie przemocy domowej ponownie nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego (214), a w 2015 roku liczba ta była najwyższa w całym badanym okresie (294). Z informacji uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej wynika, że liczba interwencji w latach 2011-2015 dotyczy wyłącznie pierwszej interwencji w rodzinie dotkniętej zjawiskiem przemocy.

Ilość interwencji w miastach Powiatu Gliwickiego jest istotnie wyższa, niż ilość interwencji w gminach wiejskich Powiatu Gliwickiego i stanowi około 80 % (925) wszystkich interwencji na przestrzeni lat 2011-2015 (1 151). W szczególności tę zależność widać w roku 2014, kiedy to ilość interwencji na terenach miejskich stanowiła aż 89% (191) wszystkich zanotowanych interwencji (214).

Znacznie większa jest również liczba osób pokrzywdzonych zamieszkujących miasta Powiatu Gliwickiego, niż zamieszkujących wsie. Ogółem statystyki wskazują, iż najwięcej osób pokrzywdzonych przemocą to dzieci poniżej 15 roku życia zamieszkujące miasta Powiatu Gliwickiego, których liczba na przełomie lat 2011-2015 w stosunku do ogółu osób pokrzywdzonych wyniosła kolejno:

- 156 (41% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2011),
- 252 (50% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2012),
- 162 (43% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2013),
- 93 (34% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2014),
- 51 (18% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2015).

Podobną pod względem liczebności wśród osób pokrzywdzonych są kobiety zamieszkujące w miastach na przestrzeni kolejnych lat:

- 150 (40% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2011),
- 161 (32% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2012),
- 145 (38% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2013),
- 85 (31% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2014),
- 115 (42% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2015).

W przypadku statystyk dotyczących ilości pokrzywdzonych kobiet zamieszkujących tereny wiejskie Powiatu Gliwickiego widoczne są niewielkie wahania wynoszące kolejno:

- 17 (4,5% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2011),
- 52 (10% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2012),
- 37 (10% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2013),
- 51 (19% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2014),
- 49 (18% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2015).

Ilość pokrzywdzonych dzieci poniżej 15 roku życia zamieszkujących tereny wiejskie w okresie 2011-2014 wzrastała i wynosiła odpowiednio:

- 19 (5% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2011),
- 26 (5% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2012),
- 26 (7% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2013),
- 24 (9% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2014)
- 38 (14% wszystkich pokrzywdzonych w roku 2015)

Najmniej liczną grupą wśród osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie stanowią mężczyźni zamieszkujący zarówno w miastach, jak i wsiach Powiatu Gliwickiego. Liczba mężczyzn pokrzywdzonych zamieszkujących tereny miejskie nie przekraczała 4% (67) ogółu wszystkich osób pokrzywdzonych (1 802) w latach 2011-2015, natomiast liczba mężczyzn pokrzywdzonych zamieszkujących wsie nie przekraczała 1,4% (26) ogółu (1 802).

Biorąc pod uwagę powyższe dane można powiedzieć, iż w okresie 2011-2015 ilość odnotowanych przypadków interwencji związanych z przemocą w rodzinie wzrasta, przy czym najliczniejszą grupą wśród osób pokrzywdzonych są kobiety (862), na drugim miejscu plasują się dzieci poniżej 15 r.ż. (847), najmniej liczną grupą są mężczyźni (93).

Tabela nr 2. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie wśród beneficjentów ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Gliwickiego w latach 2011-2015, stan na dzień 31.XII każdego roku.

		2011	2012	2013	2014	2015	ogółem
liczba sprawców przemocy:		131	159	229	187	179	885
w tym:	liczba kobiet w mieście	3	21	13	14	11	62
	liczba kobiet na wsi	2	6	5	4	9	26
	liczba mężczyzn w mieście	111	91	158	130	114	604
	liczba mężczyzn na wsi	15	41	53	39	45	193
liczba sprawców nadużywających alkoholu:		81	100	138	119	140	578
w tym:	liczba kobiet w mieście	12	11	6	3	4	36
	liczba kobiet na wsi	1	4	1	0	2	8
	liczba mężczyzn w mieście	57	54	92	86	109	398
	liczba mężczyzn na wsi	11	31	39	30	25	136

Zródło: Opracowanie własne.

Notuje się wahania liczby beneficjentów pomocy społecznej stosujących przemoc na przestrzeni lat 2011-2015. W latach 2011-2013 liczba osób stosujących przemoc wzrastała i największa była w 2013 roku (229), następnie w latach 2014-2015 nieznacznie spadła (187,179).

W okresie 2011-2013 widoczna jest również tendencja wzrostowa wśród osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu. W latach 2011-2013 największa ilość osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu została zanotowana w roku 2013 i wynosiła 138 osób. W 2014 roku zaznacza się spadek liczby osób stosujących przemoc do 119 oraz ponowny wzrost w 2015 roku do 140.

W grupie osób stosujących przemoc widoczna jest znaczna przewaga mężczyzn, którzy stanowili ogółem ok. 90 % (797) wszystkich zanotowanych przypadków na przestrzeni lat 2011-2015 (885). Najliczniejszą grupą są mężczyźni zamieszkujący miasta Powiatu Gliwickiego, których liczba w kolejnych latach wynosiła:

- 111 (co stanowiło 85% wszystkich zanotowanych przypadków w 2011 r.),
- 91 (co stanowiło 57% wszystkich zanotowanych przypadków w 2012 r.),
- 158 (co stanowiło 69% wszystkich zanotowanych przypadków w 2013 r.),
- 130 (co stanowiło 70% wszystkich zanotowanych przypadków w 2014 r.),
- 114 (co stanowiło 64% wszystkich zanotowanych przypadków w 2015 roku).

Liczba mężczyzn zamieszkujących wsie powiatu gliwickiego stanowiła około 22% (193) wszystkich osób stosujących przemoc w latach 2011-2015 i wyniosła kolejno:

- 15 (co stanowiło 11% wszystkich zanotowanych przypadków w 2011 r.),
- 41 (co stanowiło 26% wszystkich zanotowanych przypadków w 2012 r.),
- 53 (co stanowiło 23% wszystkich zanotowanych przypadków w 2013 r.),
- 39 (co stanowiło 21% wszystkich zanotowanych przypadków w 2014 r.),
- 45 (co stanowiło 25% wszystkich zanotowanych przypadków w 2015 r.).

Liczba kobiet zanotowanych jako sprawcy przemocy, to ogółem około 10% (88) wszystkich zanotowanych przypadków w latach 2011-2015 (885).

Liczba osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu stanowi 65% (578) ogółu osób stosujących przemoc w badanym okresie 2011-2015 r. (885). Tak jak w statystykach ogólnych, w tej grupie badanych większość stanowią mężczyźni zamieszkujący miasta Powiatu Gliwickiego, których liczba w latach 2011-2015 wynosiła kolejno:

- 57 (co stanowiło 70% wszystkich zanotowanych przypadków w 2011 r.),
- 54 (co stanowiło 54% wszystkich zanotowanych przypadków w 2012 r.),
- 92 (co stanowiło 67% wszystkich zanotowanych przypadków w 2013 r.),
- 86 (co stanowiło 72% wszystkich zanotowanych przypadków w 2014 r.),
- 109 (co stanowiło 78% wszystkich zanotowanych przypadków w 2015 r.).

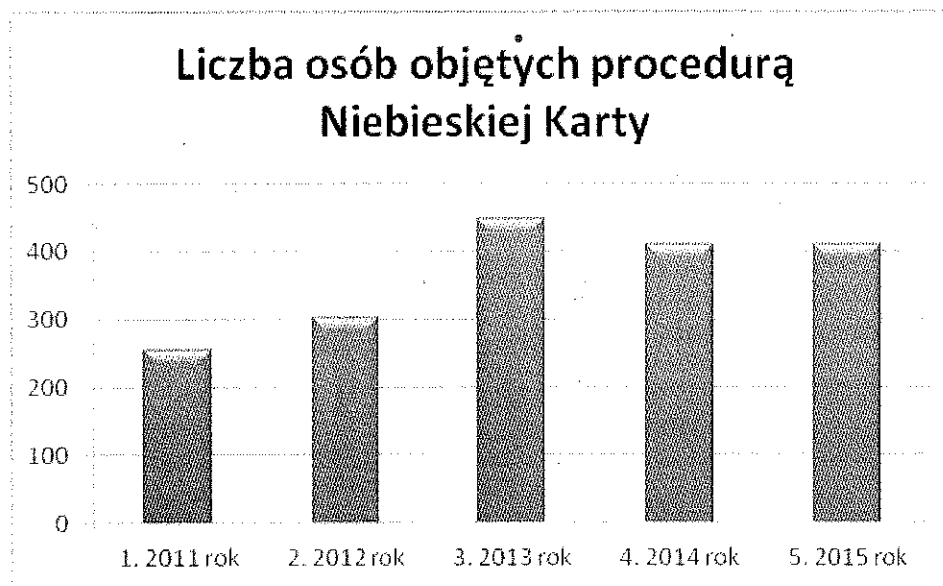
Powyższe dane wykazują nieznaczny przyrost mężczyzn nadużywających alkoholu i stosujących przemoc. Podobnie wygląda liczba mężczyzn zamieszkujących wsie Powiatu Gliwickiego:

- 11 (co stanowiło 13,5% wszystkich zanotowanych przypadków w 2011 r.),
- 31 (co stanowiło 31% wszystkich zanotowanych przypadków w 2012 r.),
- 39 (co stanowiło 28% wszystkich zanotowanych przypadków w 2013 r.),
- 30 (co stanowiło 25% wszystkich zanotowanych przypadków w 2014 r.),
- 25 (co stanowiło 18% wszystkich zanotowanych przypadków w 2015 r.).

Liczba kobiet stosujących przemoc i nadużywających alkoholu, nie przekracza ogółem 5% (44) wszystkich zanotowanych przypadków liczby osób stosujących przemoc w rodzinie (885). Najwięcej przypadków kobiet stosujących przemoc i nadużywających alkoholu zanotowano w 2011 r. w miastach Powiatu Gliwickiego i stanowiło 12 osób tj. 15% wszystkich przypadków.

Statystyki wskazują, iż najliczniejszą grupą osób stosujących przemoc są mężczyźni, zamieszkujący miasta Powiatu Gliwickiego (111). Warto również zaznaczyć, iż osoby nadużywające alkoholu i stosujące przemoc to 65% (578) wszystkich zgłoszonych przypadków stosowania przemocy (885), co pozwala sądzić, iż nadużywanie alkoholu jest znaczącym czynnikiem ryzyka występowania przemocy w rodzinie.

Wykres nr 1. Dane dotyczące osób objętych procedurą Niebieskiej Karty wśród beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie Powiatu Gliwickiego w latach 2011-2015, stan na 31.XII każdego roku.

Źródło: Opracowanie własne.

Wdrażanie procedury Niebieskiej Karty reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. nr 209, poz. 245). Rozporządzenie zawiera przepisy, które wytyczają wprost jakie działania należy podjąć od momentu zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie do czasu jej zaprzestania. Formularz „Niebieska Karta” stanowi zaś dokument, w którym zawarte są informacje dotyczące sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, jej rodziny, a także działań do realizacji, których zobowiązani są przedstawiciele służb realizujących procedurę.

Powyższy wykres wskazuje na wzrost ilości osób obejmowanych procedurą Niebieskiej Karty w okresie 2011-2013, zaś w 2014 i 2015 roku notuje nieznaczny spadek liczby osób objętych ww. procedurą, utrzymujący się na stałym poziomie przez okres 2 lat.

Z danych dotyczących realizacji procedury „Niebieskie Karty” przez Ośrodki Pomocy Społecznej wynika, że w 2011 r. wśród klientów pomocy społecznej wdrożono procedury w 255 przypadkach, w 2012 r. w 303 przypadkach, w 2013 r. w 447 przypadkach, a w 2014 oraz 2015 r. w 410 przypadkach.

Tabela nr 3. Ilość interwencji rejestrowanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty w Powiecie Gliwickim w latach 2011 – 2015, stan na dzień 31.XII każdego roku. Dane dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie.

NIEBIESKA KARTA	2011	2012	2013	2014	2015	ogółem
Liczba domowych interwencji (ogółem)*	853*	49**	8332*	6408*	2501*	18 143
Liczba sporządzonych notatek urzędowych o przemoc w rodzinie (Niebieskich Kart)	109	49**	323	368	348	1 197
Miejsce sporządzenia Niebieskich Kart (wg miejsca zamieszkania ofiary)	x	x	x	x	x	x
Miasto	68	37	298	348	315	1 066
Wieś	41	12	25	20	33	131
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (ogółem)	144	60	526	508	509	1 747
Kobiety	110	47	303	343	333	1 136
Mężczyźni	5	3	28	24	41	101
Małoletni do ukończenia 13 lat	21	0	----	----	----	21
Małoletni od 13 do 18 lat	8	10	195***	141***	135***	489

Zródło: Komenda Miejska Policji w Gliwicach.

*Każda interwencja podejmowana w mieszkaniu, domu lub innym miejscu prywatnym, w związku z naruszeniem norm prawnych lub zasad współżycia społecznego.

**Liczba interwencji domowych w 2012 roku dotyczy wyłącznie rozpoczęcia procedury Niebieskiej Karty – informacje uzyskane z Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach

***Od 2013 roku ilość małoletnich poszkodowanych w wyniku przemocy nie była dzielona wiekowo, ale uznana jako ogólna liczba dzieci poniżej 18 roku życia (z informacji uzyskanych od KMP w Gliwicach).

Wykazana liczba interwencji nie jest tożsama z liczbą rodzin, w których doszło do przemocy. Policja mogła bowiem interweniować kilkakrotnie u jednej rodziny i w każdym wypadku, kiedy zaistniało podejrzenie, że w rodzinie dochodzi do przemocy, wypełniana była Niebieska Karta. Trzeba zatem pamiętać, że dane statystyczne, opracowane

na podstawie Niebieskich Kart, pozwalają jedynie w przybliżeniu oszacować zjawisko przemocy.

Wdrażanie przez Policję procedury „Niebieska Karta” w badanym okresie ma tendencję najpierw malejącą: w 2011 r. założono 109 Niebieskich Kart, w 2012 tylko 49, następnie od roku 2013 ilość założonych przez Policję „Niebieskich Kart” znacznie wzrosła (323), i przez lata 2013-2015 nieznacznie wahała się. W 2014 roku ilość założonych „Niebieskich Kart” wyniosła 368, natomiast w 2015 roku było to 348.

W badanym okresie zdecydowanie więcej Niebieskich Kart założono w mieście. W 2011 r. (68) było to 62 % ogółu założonych Kart (109), zaś na wsiach (41) stanowiło 38%. W 2012 r. ilość założonych Niebieskich Kart na terenie miast powiatowych (37) to 75 % ogółu (49), na wsiach natomiast (12) to 25%. W 2013 roku ilość założonych Niebieskich Kart w miastach znacznie wzrosła (298) i wyniosła 92% ogółu (323), na wsi natomiast założono 25 ww. notatek urzędowych, co stanowiło 8% ogółu (323). W 2014 roku ponownie ilość założonych Kart w miastach wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego (348) i stanowiła 95% ogółu wszystkich założonych Niebieskich Kart (368), na wsiach natomiast ilość notatek urzędowych nieznacznie zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 5% (20). W 2015 roku ilość założonych ww. notatek urzędowych nieznacznie spadła w stosunku do roku ubiegłego (315) i wyniosła 90% ogółu (348), na wsiach natomiast ilość założonych Niebieskich kart stanowiła 9% (33) ogółu (348).

Wśród osób pokrzywdzonych zdecydowana większość to kobiety. W 2011 r. na 144 pokrzywdzonych w 76 % to kobiety (110), natomiast w 2012 r. na 60 pokrzywdzonych 47 to kobiety, co stanowi 78 %. W latach 2013, 2014 i 2015 liczba kobiet doznających przemocy wzrosła i wyniosła odpowiednio 303, 343, 333, co stanowiło 58%, 68% i 65% ogółu osób pokrzywdzonych (2013-526, 2013-508, 2014-509). Wzrosła także liczba poszkodowanych mężczyzn - po 5% w latach 2013 (28) i 2014 (24), 8% (41) w 2015 roku.

Na drugim miejscu wśród osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w latach 2011 – 2015 są małoletni. W 2011 r. małoletni do 13 r. życia to 12% (21 osób) pokrzywdzonych, zaś w wieku od 13 do 18 lat to 5,5 % ogółu (8 osób). W 2012 r. małoletni do 13 roku życia nie zostali wskazani, zaś małoletni od 13 r. do 18 r. życia to 17 % (10 osób) ogółu pokrzywdzonych (60). Od 2013 roku grupa małoletnich została już uwzględniona jako jedna grupa do 18 r.ż. W 2013 roku małoletni (195) stanowili

37% ogółu osób pokrzywdzonych (526), w 2014 roku było to 28% (141), natomiast w 2015 roku małoletni stanowili 26% (135).

Tabela nr 4. Ilość interwencji rejestrowanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty w Powiecie Gliwickim w latach 2011 – 2015 (stan na dzień 31.XII każdego roku). Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie.

	2011	2012	2013	2014	2015	ogółem
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem)	109	49	324	368	350	1 200
Kobiety	1	4	18	23	27	73
Mężczyźni	108	45	304	342	321	1 120
Nieletni (<18 r.ż.)	0	0	2	3	2	7
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem)	29	17	190	222	198	656
Kobiety	0	1	7	4	13	25
Mężczyźni	29	16	183	218	185	631
Nieletni (<18 r.ż.)	0	0	0	0	0	0

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gliwicach.

+

W czasie przeprowadzonych interwencji wśród osób stosujących przemoc domową zdecydowanie największy odsetek stanowią mężczyźni:

- 2011 – 99% (108 osób) ogółu badanych (109 osób)
- 2012 – 91% (45 osób) ogółu badanych (49 osób)
- 2013 – 94% (304 osoby) ogółu badanych (324 osób)
- 2014 – 93% (342 osoby) ogółu badanych (368 osób)
- 2015 – 92% (321 osób) ogółu badanych (350 osób)

W latach 2011-2015 wśród kobiet stosujących przemoc widoczna jest tendencja wzrostowa. Kobiety stosujące przemoc w rodzinie stanowią znacznie mniej liczną grupę osób

niż mężczyźni. W roku 2011 odnotowano 1 przypadek, w którym kobieta stosowała przemoc, zaś w 2012 roku wykazano 4 takie przypadki. W roku 2013 odsetek ten wyniósł 5,5% (18) w stosunku do ogółu osób stosujących przemoc (324), w roku 2014 odsetek stanowił 6% (23) ogółu osób stosujących przemoc (368), natomiast w 2015 roku było to 8% (27) ogółu osób stosujących przemoc (350) w tym roku. Wśród nieletnich proceder ten nie został odnotowany w latach 2011-2012, natomiast w latach 2013 - 2015 liczba małoletnich stosujących przemoc w rodzinach wyniosła odpowiednio 0,6% (2); 0,8% (3) oraz 0,5% (2) ogółu.

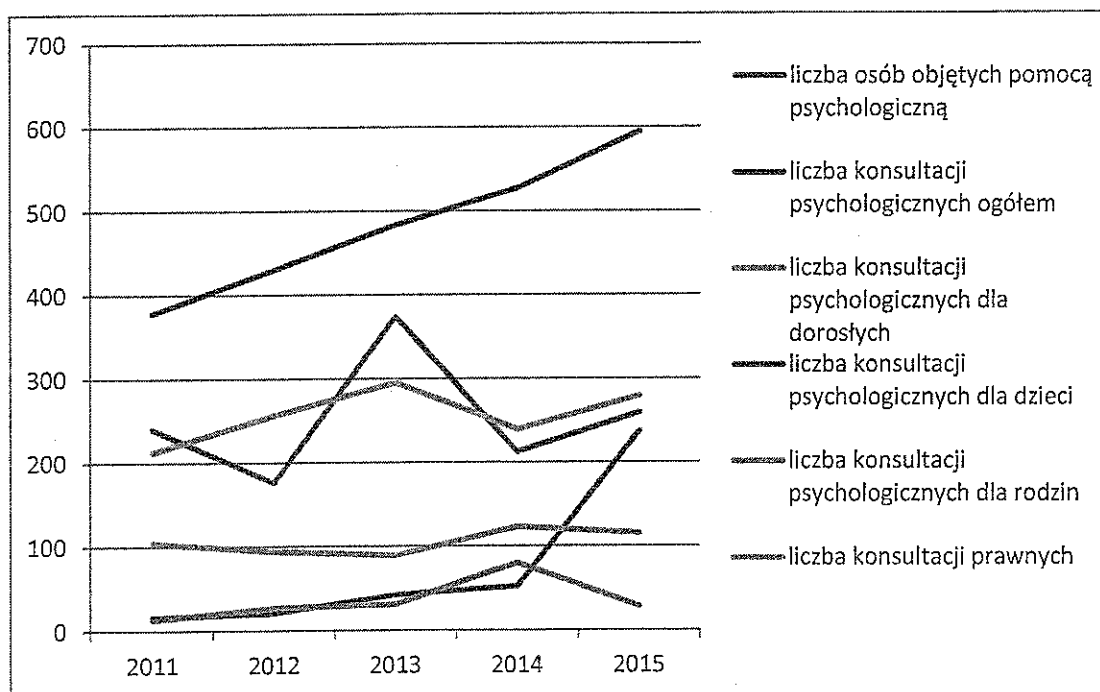
Analiza danych wskazuje także, że przemoc domową pod wpływem alkoholu stosowali przede wszystkim mężczyźni. W 2011 roku liczba ww. odnotowanych zdarzeń wynosiła 26% (29) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc domową ogółem (109) oraz 100% (29) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (29). W 2012 roku stosunek liczby mężczyzn stosujących przemoc pod wpływem alkoholu stanowił 32% (16) w porównaniu do liczby osób stosujących przemoc domową ogółem (49) oraz 94% (16) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (17). W 2013 roku liczba mężczyzn stosujących przemoc pod wpływem alkoholu zdecydowanie wzrosła w porównaniu do lat ubiegłych i stanowiła 56% (183) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc domową ogółem (324) oraz 96% (183) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (190). W 2014 roku liczba mężczyzn stosujących przemoc pod wpływem alkoholu była najwyższa w stosunku do lat ubiegłych i stanowiła 59% (218) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc domową ogółem (368) oraz 98% (218) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (222). W 2015 roku liczba mężczyzn stosujących przemoc pod wpływem alkoholu obniżyła się w porównaniu do roku 2014, jednak pozostała wyższa niż w latach 2011-2013 i stanowiła 52% (185) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc domową ogółem (350) oraz 93% (185) w stosunku do liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (198).

Tabela nr 5. Liczba osób objętych pomocą w Punkcie Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2011-2015, stan na dzień 31.XII każdego roku.

	liczba osób objętych pomocą psychologiczną	liczba konsultacji psychologicznych ogółem	liczba konsultacji psychologicznych dla osób dorosłych	liczba konsultacji psychologicznych dla dzieci	liczba konsultacji psychologicznych dla rodzin	liczba konsultacji prawnych
rok 2011	240	378	212	16	13	104
rok 2012	176	430	256	21	27	94
rok 2013	374	483	295	42	31	89
rok 2014	212	527	239	52	80	123
rok 2015	259	595	279	237	28	115

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres nr 2. Liczba osób objętych pomocą w Punkcie Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2011-2015, stan na dzień 31.XII każdego roku.

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza danych przedstawionych na powyższym wykresie wskazuje, że liczba osób, które zgłosiły się po pomoc psychologiczną do Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2011-2015 waha się. Najwięcej osób korzystających z pomocy psychologicznej odnotowano w 2013 roku (374). W tym roku także z pomocy psychologicznej skorzystało najwięcej osób dorosłych (295). W pozostałych latach liczba osób dorosłych korzystających z konsultacji psychologicznych ulega wahaniom. W latach 2011-2014 liczba konsultacji psychologicznych dla rodzin wzrastała i była najwyższa w 2014 roku (80). W 2015 roku natomiast znacznie spadła do 28. Analizując dane z lat 2011-2015 dotyczące liczby konsultacji psychologicznych ogółem można wnioskować, że zapotrzebowanie na tą formę pomocy co roku rośnie. Zwłaszcza zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną dla dzieci ma tendencję wzrostową, gdzie widać znaczną różnicę w liczbie konsultacji psychologicznych dla dzieci pomiędzy latami 2011-2014, a rokiem 2015 gdzie ich udzielono najwięcej(237).

Liczba konsultacji prawnych w latach 2011-2014 ulega wahaniom. Największe zapotrzebowanie na pomoc prawną odnotowano w 2014 roku, kiedy udzielono 123 konsultacji prawnych.

Na przestrzeni badanego okresu przeprowadzano rekrutacje do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc. Program uruchomiono jedynie w 2011 roku, kiedy to udało się zebrać grupę 8 osób chętnych do uczestnictwa w zajęciach. W latach 2012-2014 realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego nie odbyła się z powodu braku dostatecznej liczby chętnych do uczestnictwa w zajęciach.

Wnioski

Z przedstawionych danych można wnioskować, że coraz więcej osób przełamuje stereotypy dotyczące zjawiska przemocy i zgłasza się po pomoc oczekując rozwiązania swojego problemu. Można także stwierdzić, że osoby doznające przemocy w rodzinie są bardziej świadome swojej sytuacji. Wpływ na to mają zapewne zarówno kampanie reklamowe i społeczne pokazujące zjawisko przemocy jako przestępstwo i możliwości zmiany swojej sytuacji przy wsparciu różnych instytucji (zwłaszcza wymiaru sprawiedliwości), jak i informacje udzielane we wzrastającej liczbie instytucji zajmujących się pomocą osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy rodzinnej. Dużą rolę w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy odgrywają Zespoły Interdyscyplinarne powstałe w większości w 2011 roku i działające w każdej gminie Powiatu Gliwickiego. Zespoły te,

tworząc grupy robocze, bezpośrednio współpracują z rodzinami, w których występuje zjawisko przemocy, kładąc nacisk na pomoc osobom poszkodowanym. Osoby pokrzywdzone mając świadomość wsparcia w sytuacji zagrożenia coraz częściej decydują się na interwencję skutkującą założeniem Niebieskiej Karty oraz wszczęciem procedury zmierzającej do przerwania przemocy. W związku z tym coraz częściej także decydują się na przekazywanie dokumentacji będącej w posiadaniu pracowników socjalnych, jako dowodów w prowadzonych sprawach, np. karnych oraz decydują się na skorzystanie z pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy w rodzinie.

Jak wynika z analizy danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach, liczba osób stosujących przemoc wzrastała na przestrzeni lat 2011-2015, jedynie w 2012 roku nieznacznie obniżyła się. Tendencję wzrostową zauważa się także wśród osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu. Osoby te często twierdzą, że mają kontrolę nad używaniem alkoholu i to powoduje ich wykluczenie z udzielania pomocy terapeutycznej w zakresie walki z nałogiem i poprawiania relacji w rodzinie. Corocznie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach podejmuje kroki w kierunku zebrania grupy oraz organizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Jednak pomimo współpracy wielu instytucji z terenu Powiatu Gliwickiego i starań, by zmotywować osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w programie, nadal bardzo niewiele osób zgłasza się dobrowolnie po pomoc. Wskazuje to na prawdopodobieństwo niskiej świadomości potrzeby pomocy osób stosujących przemoc.

V. CELE PROGRAMU.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie składa się z działań interdyscyplinarnych, które są ukierunkowane na realizację poszczególnych celów szczegółowych. Jednocześnie zakłada się, że spójność działań doprowadzi do osiągnięcia celu głównego.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Gliwickim w celu ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej.

Działania podejmowane w ramach Programu mają przyczynić się do skutecznego reagowania i ograniczania zjawiska przemocy, wytworzenia w społeczności lokalnej poczucia odpowiedzialności za przestrzeganie prawa, zasad i norm społecznych oraz uświadomienia o zagrożeniach wynikających z przemocy i sposobach przeciwdziałania im.

Cel szczegółowy:

1. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci, podejmowanie działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich w przypadku przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy
1. Opracowywanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci.	Liczba zaprojektowanych i/lub rozpowszechnionych ulotek propagujących treści z obszaru przeciwdziałania przemocy w danym roku sprawozdawczym. Liczba podmiotów, do których rozpowszechniono materiały informacyjne w danym roku sprawozdawczym.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Komenda Miejska Policji, Sądy, kuratorzy sądowi, Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie Cztery Pory Roku, Parafie.
2. Tworzenie i uaktualnianie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy i/lub zabezpieczenia w środowisku lokalnym.	Liczba utworzonych i/lub uaktualnianych baz danych w ciągu roku sprawozdawczego.	
3. Organizowanie zajęć w środowisku lokalnym (np.: szkoleń, warsztatów, pogadanek, itp.) na tematy związane z przemocą w rodzinie.	Liczba zorganizowanych szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy domowej w danym roku sprawozdawczym. Liczba osób biorących udział w zajęciach.	
4. Współpraca z mediami, inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci.	Liczba udzielonych wywiadów w mediach (TV, radio) w danym roku sprawozdawczym. Liczba spotkań poświęconych profilaktyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Liczba artykułów dotyczących przemocy w rodzinie zamieszczonych w prasie w danym roku sprawozdawczym.	

Cel szczegółowy:

2. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie oraz bieżące monitorowanie skali zjawiska przemoc na terenie Powiatu Gliwickiego.

Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy
1. Umożliwienie udziału w kompleksowych szkoleniach pracownikom mającym kontakt z osobami doświadczającymi przemoc i osobami stosującymi przemoc w rodzinie.	Liczba szkoleń dotyczących przeciwdziałania przemoc, w których brali udział pracownicy placówki w danym roku sprawozdawczym. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach zakresu przemoc w danym roku sprawozdawczym.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
2. Superwizje dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i/lub stosującymi przemoc.	Liczba godzin superwizyjnych. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.	Komenda Miejska Policji, Sądy, kuratorzy sądowi, Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania
3. Wymiana informacji pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemoc w rodzinie.	Liczba zorganizowanych spotkań pracowników różnych podmiotów w danym roku sprawozdawczym. Liczba osób biorących udział w w/w spotkaniach.	Problemów Alkoholowych.
4. Organizowanie szkoleń na temat przemoc domowej skierowanych do pracowników socjalnych, policji, pedagogów, członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.	Liczba zorganizowanych szkoleń na temat przemoc domowej w danym roku sprawozdawczym.	

Cel szczegółowy:

3. Działania w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą poprzez wsparcie i terapię, zabezpieczenie schronienia, zbieranie, uaktualnianie i rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy
<p>1. Udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez pomoc psychologiczną, prawną, pedagogiczną czy socjalną.</p>	<p>Liczba udzielonych porad/konsultacji psychologicznych.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z porad psychologicznych.</p> <p>Liczba udzielonych porad prawnych.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z porad prawnych.</p> <p>Liczba udzielonych porad socjalnych.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z porad socjalnych.</p> <p>Liczba udzielonych porad pedagogicznych.</p> <p>Liczba osób, które skorzystały z porad pedagogicznych.</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Komenda Miejska Policji, Sądy, kuratorzy sądowi, Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Stowarzyszenie Cztery Pory Roku, Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Gliwicach, Ośrodek dla Osób Pokrzywdzonych</p>
<p>2. Udostępnianie i udzielanie informacji na temat miejsc bezpiecznego schronienia dla osób doznających przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci.</p>	<p>Liczba porad/konsultacji, w których przekazano informacje na temat miejsc bezpiecznego schronienia.</p> <p>Liczba osób, którym udzielono informacji na temat miejsc bezpiecznego schronienia.</p>	<p>Przestępstwem w Gliwicach.</p>
<p>3. Zapewnianie miejsc bezpiecznego schronienia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zabezpieczenia dzieci.</p>	<p>Liczba osób, którym zapewniono bezpieczne schronienie.</p> <p>Liczba osób skierowanych do placówek udzielających miejsc bezpiecznego schronienia.</p>	

<p>4. Tworzenie grup samopomocowych, grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.</p>	<p>Liczba spotkań w ramach każdej z grup w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w spotkaniach w każdej grupie.</p>	
<p>5. Prowadzenie spotkań psychoedukacyjnych (grupowych i/lub indywidualnych) dla rodziców z obszaru umiejętności wychowawczych propagujących postawy wolne od przemocy.</p>	<p>Liczba spotkań grupowych w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>Liczba spotkań indywidualnych w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupowych.</p> <p>Liczba osób uczestniczących w spotkaniach indywidualnych.</p>	
<p>6. Wgląd pracownika socjalnego w sytuację rodziny zagrożonej zjawiskiem przemocy.</p>	<p>Liczba rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy.</p> <p>Liczba wizyt pracownika socjalnego w rodzinach zagrożonych przemocą.</p> <p>Liczba sporządzonych wywiadów środowiskowych.</p>	
<p>7. Aktywny udział w pracach gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, grup roboczych oraz podejmowanie działań wspierających rodziny i dzieci w sytuacji zagrożenia zjawiskiem przemocy.</p>	<p>Liczba pracowników placówki, którzy wzięli udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.</p> <p>Liczba pracowników placówki, którzy wzięli udział w spotkaniach grup roboczych w danym roku sprawozdawczym.</p> <p>Liczba spotkań grup roboczych.</p>	
<p>8. Współpraca z innymi instytucjami w zakresie kompleksowej pomocy socjalnej, medycznej, psychologicznej i prawnej.</p>	<p>Liczba wspólnie podjętych działań z innymi placówkami w środowisku lokalnym na rzecz pomocy osobom/rodzinom zagrożonym zjawiskiem przemocy w rodzinie w danym roku sprawozdawczym.</p>	

Cel szczegółowy:

4. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc poprzez realizację programu korekcyjno-
edukacyjnego.

Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy
1. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach. Liczba spotkań grupy dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodki Pomocy Społecznej,
2. Prowadzenie rozmów interwencyjnych, motywujących do uczestnictwa w zajęciach programu korekcyjno-edukacyjnego.	Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących. Liczba osób stosujących przemoc objętych procedurą Niebieska Karta.	Zespoły Interdyscyplinarne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Komenda Miejska
3. Zapewnienie specjalistycznej pomocy (np.: wsparcia, terapii, poradnictwa) w formie indywidualnej osobom stosującym przemoc w rodzinie.	Liczba osób objętych specjalistyczną pomocą w trybie indywidualnym. Liczba konsultacji indywidualnych w ramach pomocy specjalistycznej.	Policji, Sądy, kuratorzy sądowi, Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowy
4. Działania podejmowane w ramach czynności prawnych wynikających z przepisów prawa.	Liczba interwencji w danym roku sprawozdawczym. Liczba wszczętych postępowań w danym roku sprawozdawczym. Liczba spraw skierowanych do sądu w danym roku sprawozdawczym. Liczba uruchomionych procedur Niebieskiej Karty w danym roku sprawozdawczym.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Gliwicach, Ośrodek dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem w Gliwicach, Parafie.
4. Działania prowadzone przez kuratorów sądowych.	Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym w danym roku sprawozdawczym. Liczba złożonych wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Liczba dozorowanych uczestniczących w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych.	

Cel szczegółowy:

5. Rozwijanie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami w zakresie przeciwdziałania wzrostowi skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Kierunki działań	Wskaźniki	Realizatorzy
1. Wymiana informacji i podejmowanie wspólnych działań mających na celu przeciwdziałanie skali zjawiska przemocy.	Liczba spotkań pracowników podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w danym roku sprawozdawczym.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Komenda Miejska Policji, kuratorzy sądowi, Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Współpraca z gminnymi zespołami interdyscyplinarnymi.	Liczba pracowników, którzy wzięli udział w posiedzeniach Zespołów Interdyscyplinarnych w danym roku sprawozdawczym. Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych w danym roku sprawozdawczym. Liczba pracowników którzy wzięli udział w spotkaniach grup roboczych w danym roku sprawozdawczym. Liczba spotkań grup roboczych w danym roku sprawozdawczym.	
3. Podejmowanie wspólnych interwencji.	Liczba wspólnie podjętych interwencji z innymi podmiotami w danym roku sprawozdawczym.	

VI. OBSZARY I ADRESACI PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ.

Cele działań i przewidywane efekty realizacji odnoszą się do obszarów:

- **profilaktyka** – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- **edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- **interwencja** – przerwanie przemocy, ochrona osób doznających przemocy, izolacja i oddziaływanie na osoby stosujące przemoc;

- **wspieranie** – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

Podjęmowane działania kierowane są do niżej wymienionych adresatów:

1. Osoby doznające przemocy w rodzinie:
 - a) dzieci,
 - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - c) osoby niepełnosprawne,
 - d) osoby starsze.
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

1. Zmniejszenie rozmiarów skali zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci.
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy, w szczególności wobec dzieci.
3. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie – przerwanie kręgu milczenia związanego z przemocą w rodzinie.
4. Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
6. Wzrost świadomości osób stosujących przemoc w rodzinie.
7. Systematyczne spotkania Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych w celu monitorowania zjawiska przemocy w rodzinach.
8. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających poszkodowanym i osobom stosującym przemoc w rodzinie.

VIII. REALIZATORZY.

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doznających przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze.

W pracy należy stosować się do zasad:

- **interdyscyplinarności**, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca.
- **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 są:

1. Starostwo Powiatowe w Gliwicach.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.
3. Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie Powiatu Gliwickiego.
4. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Gliwickiego.
5. Policja (Komenda Miejska Policji w Gliwicach).
6. Sąd, zawodowi kuratorzy sądowi (Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej).
7. Prokuratura.
8. Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Gliwickiego.
9. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Knurowie i Pyskowicach.
10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny.
11. Zakłady Opieki Zdrowotnej.
12. Parafie z terenu Powiatu Gliwickiego.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 spoza terenu Powiatu Gliwickiego współpracującymi z realizatorami ww. Programu są:

1. Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim.
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Gliwicach.
3. Ośrodek dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem – filia w Gliwicach.

Źródła finansowania:

Założone cele Programu będą realizowane we współpracy z wyżej wymienionymi podmiotami.

Przewidywane źródła finansowania to:

1. Środki finansowe Powiatu Gliwickiego.
2. Udział w konkursach grantowych ogłaszanych przez różne podmioty (np.: Fundacje, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Śląski Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Urząd Pracy, itd.).
3. Pozyskiwanie dotacji z budżetu państwa.
4. Środki finansowe partnerów realizujących zadania.

IX. MONITOROWANIE.

Każda z placówek będąca realizatorem programu będzie odpowiedzialna za jego monitorowanie i raz do roku będzie dokonywać analizy ilościowej i/lub jakościowej w oparciu o dane przekazane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach. W zależności od stopnia realizacji program może podlegać korekcie ze względu na osiągnięcie założonych celów.

Ewaluację Programu prowadzić będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach przy wykorzystaniu informacji od pozostałych realizatorów programu. Informacje o realizacji programu będą składane Radzie Powiatu Gliwickiego w postaci sprawozdań sporządzanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach. Pierwsze sprawozdanie za rok 2016 będzie sporządzone w pierwszym półroczu roku 2017.

X. ZAKOŃCZENIE.

Osiągnięcie wymienionych celów niniejszego programu w zadowalającym stopniu nie będzie możliwe bez systematycznego współdziałania podmiotów realizujących działania. Ciągły kontakt usprawni i podniesie efektywność oferowanego wsparcia.

Zakres współpracy obejmie:

- Wymianę informacji dotyczących konkretnych przypadków,
- Opracowywanie planów wsparcia indywidualnego,
- Wspólne działania profilaktyczne i promocyjne,
- Prowadzenie kampanii społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy,
- Działania interwencyjne,
- Prowadzenie dokumentacji prowadzonych działań,
- Cykliczne spotkania robocze usprawniające monitoring i ewaluację programu, a tym samym zjawiska przemocy rodzinie.

Efekty realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2016-2022 zależą od stopnia współpracy wszystkich jednostek i instytucji, zaangażowania osób pracujących i realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy, a także ich wrażliwości na problem krzywdzenia osób doznających przemocy oraz wyczucia i uważności w trakcie podejmowanych interwencji. Przyczyny stosowania przemocy są trudne do jednoznacznego zdefiniowania, dlatego też istotną rolę w przeciwdziałaniu będzie odgrywać działanie profilaktyczne i umiejętność ludzi zaangażowanych w rozpoznawanie i niwelowanie zagrożeń, zwłaszcza gdy osobą doznającą przemocy jest dziecko.

Działania interdyscyplinarne będą miały duży wpływ na proces socjalizacji rodziny i niedopuszczania do zjawisk patologicznych u dzieci dotkniętych przemocą, jak naśladownictwo rodziców, przemoc rówieśnicza, agresywność i zachowania przestępcze.

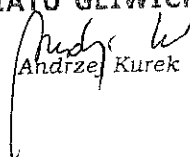
XI. BIBLIOGRAFIA

1. Ackerman J. R., Pickering S. E., Zanim będzie za późno, Gdańsk 2004, GWP, s. 18.
Słownik języka polskiego, red. Szymczak M., wyd. VIII, Warszawa 1993, PWN.
2. Badura-Madej W., Dobrzyńska-Masterhazy A., *Przemoc w rodzinie*, Kraków 2000, WUJ, s. 12.

3. Brown K., Herbert M., *Zapobieganie przemocy w rodzinie*, Warszawa 1999, PARPA, s. 18-19.
4. DuBois B., Miley K. K., *Praca socjalna zawod, który dodaje sił*, Katowice 1999, BPS, s. 97.
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 2014 r.
6. Miedzik M., Godlewska-Szurkowa J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców*, Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Raport z badań ogólnopolskich. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014, www.wygpsdb.pl, www.mpips.gov.pl.
7. Miedzik M., Rutkowski J., Wiktorowicz J., *Diagnoza zjawiska przemocy i możliwości uzyskania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy w percepcji dzieci i młodzieży* Raport z badań ogólnopolskich. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014, www.wygpsdb.pl, www.mpips.gov.pl.
8. Pospiszyl I., *Razem przeciw przemocy*, Warszawa 1999, WA „ŻAK”, s. 16.
9. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1359/351/IV/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorców formularzy Niebieska Karta (Dz.U. 2011 r., Nr 209, poz. 1245).
11. Sasal H.D., *Niebieskie karty* [w:] Badura-Madej W., Dobrzyńska-Masterhazy A., *Przemoc w rodzinie*, Kraków 2000, WUJ, s.12.
12. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego na lata 2005-2020 przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Gliwickiego Nr XIII/105/2007 z dnia 25 października 2007 r.
13. Strategia Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2007-2020 przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Gliwickiego XXIX/201/2008 z dnia 27 listopada 2008 r.
14. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z dnia 24 sierpnia 2015 r., poz. 1390).

15. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2015 r., poz. 2082).
16. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.).
18. Ustawa z dnia 6 lutego 2015 r. o Ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 398).
19. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 r., poz. 487).
20. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 575).

**PRZEWODNICZĄCY RADY
POWIATU GLIWICKIEGO**

Andrzej Kurek